

פרשת ויקהל

כח האחדות

הפרשה מספרת עוד על בניית המשכן והקשר של המשכן אל השבת. מתגלה כאן הכח הנצחי של של האחדות בעם ישראל. הכח שמתקן הכל.

קורות הפרשה

פרשת ויקהל פותחת במילים "ויקהל משה, את-כל-עדת בני ישראל--ויאמר אליהם: אלה, הדברים, אשר-עשה ה', לעשת אתם. נשטת ימים, תעשה מלאכה, וביום השביעי יהיה לכם קדש שבת שבתון, לה'; כל-העשה בו מלאכה, יומת. לא-תבערו אש, בכל משבתיכם, ביום, השבת". לאחר מכן, משה חוזר בפני העם על ענין התרומה למשכן. בפרשת 'תרומה' השם דיבר אל משה את כל מעשה המשכן וכאן משה חוזר ומדבר אותו אל העם. בהמשך נבין את ההבדל המהותי בין התרומה שנכתבה בפרשת 'תרומה' לבין זו שמוזכרת כאן. כמו כן יש כאן זימון של כל חכם לב, איש ואישה, לבא לעסוק במלאכת המשכן, לתרום מכישרונם. כששומעים בני ישראל את הדברים, הם מזדרזים להביא את התרומות שלהם והפרשה מפרטת מה הביאו "נדבכה, לה". את התרומות לוקחים בצלאל ואהליאב וכל האנשים חכמי הלב ועושים איתם את מלאכת המשכן. בשלב זה, באים האנשים המופקדים על מלאכת המשכן אל משה ומודיעים לו שרבו מדי התרומות. משה מעביר קול במחנה והעם חדל מלהביא תרומות. האמונים על המלאכה עושים את כל אשר ציוה השם לעשות במשכן.

מקום ללא פגם

לפני קיום כל מצוה יהודי מייחד את מעשה המצוה. הוא אומר, לשם יחוד קודשא בריך הוא ושכינתא - לאחד השכינה הקדושה עם הקב"ה, לחבר שמים וארץ, ז"א ומלכות, והוא אומר, בשם כל ישראל, הנה אני בא לקיים מצוה זו, כך כתוב בסידורים. כדי להבין מקצת מהפשר הרוחני של הדברים צריך להבין כמה עניינים.

ראשית, כתוב "אין צדיק בארץ--אשר יעשה טוב, ולא יחטא" (קהלת ז' כ'), וצריך לעיין בדבריו של רבי חיים ויטל זיע"א, תלמידו המובהק של האריז"ל, בספר "שערי קדושה", שם הוא מסביר כיצד 613 המצוות מקושרות לכל אברי גידי הגוף ואיך בעצם החטא פוגם בגוף עצמו, בנוסף על הפגם בצינורות השפע המעבירים לגוף את שפע חיותו. אין אדם שחי בעולם הזה ולא פוגם. אז איך למשל אדם יבוא להתפלל, לקיים מצות תפילה, עם אותו הפה שפגם ודיבר לשון הרע? למעשה, מתוך קיצור הדברים האלה אנו מבינים שהאדם היחיד אינו יכול לקיים מצוות כלל כי הפגמים של כולנו גדולים. אלא שכמובן כן ניתנה לנו דרך כיצד לעשות זאת, מפני שהתכלית של העבודה שלנו בעולם הזה היא קיום המצוות. שנית, אומר ה"נועם אלימלך", רבי אלימלך מליז'נסק זיע"א, מגדולי החסידות, כי יש עולם רוחני, היכל בשמים שנקרא 'כל ישראל' ובעולם הזה של כללות ישראל אין מגיע שום חטא ופשע, שום פגם לא מגיע לשם ושם כולם צדיקים (נעם אלימלך, פרשת דברים). כמו שכתוב "ועמך כלם צדיקים" (ישעיהו ס' כ"א). הנקודה היא, שכאשר "ועמך כלם", כל הכלל ישראל מאוחדים יחד, אזי כולם צדיקים כי מתחברים לאותו מקום גבוה. אגב 'גבוה' בקבלה, אין משמעותו למעלה בשמים, אלא משמעותו, זך ורוחני יותר. זאת אומרת שכאשר היהודי בא לקיים מצוה הוא מחויב לכלול את עצמו בכלל ישראל, לחבר את עצמו ממקומו הנמוך על הארץ, אל שמי מרומים, אל המקום בו נשמתו נמצאת ללא פגם ביחד עם נשמת כלל ישראל. כך הוא יכול לפעול פה בעולם הזה ולהשרות קדושה גם על האיברים שפגם בהם.

כח האחדות

הדברים קשורים לפרשה שלנו כמובן. למדנו בפרשה הקודמת על חטא העגל וראינו עד לאן הגיע עומק הפגם שנוצר בעקבותיו, איך נפלו בני ישראל מאותה מדרגה גבוהה של מעמד הר סיני, 'כאיש אחד בלב אחד', למקום הנמוך של פירוד ועבודה זרה. כשהשיא של כל הענין היה אולי, כששבת לוי, שלא חטאו בעגל, יצאו להרוג באחיהם החוטאים. בכל אופן, משה רבנו אומר לעם "אתם חטאתם חטאה גדולה; ועתה

פרשת ויקהל

אֶעֱלֶה אֶל-ה', אֲוֹלֵי אֶכְפְּנָה בְּעַד חַטָּאתְכֶם". משה רבנו עולה בפעם השלישית להר סיני לארבעים יום וארבעים לילה ומחפש דרך של תשובה, של תיקון לעם ישראל על מנת להחזיר אותם אל המצב של לפני החטא. לכן אמרו חז"ל, לא חטאו ישראל בעגל, אלא כדי להורות תשובה לרבים.

אומר ה'נתיבות שלום', "הבשורה הטובה שבשר להם משה ברדתו מן ההר, כי הקב"ה נעתר לבקשתו שחטא העגל לא יתייחס אל הכלל ישראל להיות נחשב שהכלל חטא, אלא כחטא של כל יחיד ופרט בפני עצמו, אבל הכלל ישראל נשאר בצדקתו, ומכח זה נתפייס הקב"ה עם ישראל" (נ"ש ויקהל). זה המשמעות שהפרשה פותחת במילים, "וַיִּקְהַל מֹשֶׁה", מילים שנאמרו מיד ברדתו מן ההר. משה מביא להם את החידוש הזה שיש עולם של כלל ישראל אשר לשם לא הגיע החטא. מה הוא עושה? הוא מקהיל אותם, מחבר אותם, מאחד אותם ובכח האחדות הזאת אפשר להשרות שוב קדושה על עם ישראל.

שוב עולה מהלימוד שלנו עד כמה חשובה האחדות בעם ישראל, חשובה מבחינת הכלל ומבחינת הפרט. כל אחד מאתנו בנפרד אינו יכול לעמוד בפרץ, לעמוד בתלאות העולם הזה, בניסיונות ובעבודה הרוחנית, ללא החיבור לכלל ישראל. המילה 'ויקהל' שווה בגימטרייה למילה 'מקוה', להורות שההתקהלות בכלל ישראל יכולה לטהר את היחיד כמו שמקוה מטהר אותו.

אומר הרב שליט"א, המשמעות של 'ויקהל' שצריך לאחד, לכנס, לחבר. תמיד כאשר יש קטרוג על עם ישראל, הפעולה הראשונה זה להיקהל ולעמוד על נפשם. כמו שאמרה אסתר במגילה "לִךְ כְּנוֹס אֶת-כָּל-הַיְהוּדִים הַנִּמְצָאִים בְּשׁוֹשָׁן" (אסתר ד' ט"ז). ההיקהלות והכינוס מייצרות את הכח הדרוש לטפס חזרה מעלה אל הקדושה.

המשכן והשבת

משה רבנו הקהיל את העם לצורך הקמת המשכן, הסימן המובהק שאכן נסלח ונתכפר עוון העגל והקב"ה רוצה לשכון בתוך בני ישראל. אבל לפני שמשה חוזר שוב על כל פרטי עשיית המשכן, הוא פותח את דבריו בציווי על שמירת השבת. קודם כל כדי להזכיר ולומר לבני ישראל שאף על פי שמלאכת המשכן היא קדושה וחביבה כל כך, שלא יחשבו שמותר לחלל שבת בעבורה. גם המשכן וגם השבת הם הכלים הרוחניים להקהיל את עם ישראל ולחבר אותנו עם שורשנו הרוחני. היום, כאשר המשכן נסתר מאתנו ואין לנו בית מקדש, יש לנו את השבת. ננסה לראות ולהבין מקצת, מהכח של השבת, ולעמוד על הקשר העמוק בין המשכן והשבת.

אומר אור החיים הקדוש, כתוב שהעובד עבודה זרה כאילו עבר על כל התורה כולה. עם ישראל עכשיו צריך לתקן את כל תרי"ג המצוות. איך עושים את זה? ע"י השבת, כי אמרו חז"ל שכל השומר שבת כאילו קיים את כל התורה כולה. גם כתוב, "כל המשמר שבת כהלכתו אפילו עובד עבודה זרה כדור אנוש מוחלין לו" (מסכת שבת ט"ז). זה הכח המופלא שיש בשבת. כתוב ברמב"ן, "שהשבת היא מקור האהבה שבין קוב"ה וישראל, ובמקום של אהבה אין שום חטא ופשע, שעל כל פשעים תכסה אהבה" (רמב"ן, פרשת פנחס).

ל"ט מלאכות

ממלאכת הקמת המשכן אנו לומדים את כל היסודות של הלכות שבת. לומדים מכאן את ל"ט המלאכות אותן אנו מצווים שלא לעשות בשבת. מה זה מלאכה? מה זה לא מלאכה? אומר הרב שליט"א, זה לא בדיוק לפי ההיגיון. היינו חושבים שאם מישהו עובד בקייטרינג ומגיש כל היום אוכל ועובד קשה, זה נקרא מלאכה. או אם מישהו מחליט דוקא בשבת להעביר את ארון הספרים הכבד שלו מצד אחד של הבית לצד שני, זוהי מלאכה. אבל אם אחד זורק קליפה של אגוז מהחלון של ביתו לרחוב, מרשות היחיד לרשות הרבים, בשבת, אז הוא חייב סקילה על זה? זאת מלאכה? כן! בעשיית פעולה פשוטה זו, הוא עבר על 'לא תעשה' מלאכה בשבת.

התורה היא הקובעת מה זו מלאכה. צריך ללמוד מהתורה. בעשיית המשכן מופיעות כל המלאכות שהתורה הגדירה כמלאכות. לפי זה יודעים איזה מלאכות אסור לעשות. יש אבות מלאכה ויש תולדות מלאכה. האב

פרשת ויקהל

זה העיקר והתולדה היא מה שדומה לאב. למשל 'קוצר' זה אב מלאכה. 'קוצר' היא אחת המלאכות להכנת לחם הפנים שהיה במשכן. לעומת זאת, 'תולש' זה תולדה. ככלל, כל פעולה שמפסיקה צמיחה זה תחת מלאכת 'קוצר' ומכן יוצאות הרבה הלכות שבת נוספות. שוב, הדבר דורש לימוד עמוק מכולנו. מי שרוצה להתחבר לאור הגדול של שבת חייב להכין את הכלי הדרוש.

הכנה לשבת - מחשבה

כתוב על המלאכות שעשה בצלאל בהכנת המשכן "לַעֲשׂוֹת, בְּכָל-מְלֶאכֶת מְחֻשְׁבֶּת". מסביר הרב שליט"א, השבת גם היא נקראת מלאכת מחשבת. צריך מחשבה בהכנה לשבת. היבט אחד של ההכנה הוא הצד היותר מעשי. למשל, אם אדם רוצה לפצח אגוזים עם אבן בשבת, הוא צריך לחשוב מראש, לפני השבת, על האבן כדי שלא תהיה 'מוקצה' ויוכל להשתמש בה. הוא לא יכול בשבת עצמה לקחת כל אבן מזדמנת ולהפוך אותה לכלי לפיצוח אגוזים. עצם המחשבה שלו על אבן מסוימת לפני שבת, משנה את הסטאטוס שלה מ'מוקצה' למפצח אגוזים. זה כח המחשבה של היהודי. אלא שיש עולם שלם של הלכות, איך להכין את עצמנו והסביבה שלנו, לשבת.

היבט נוסף בעניין הכנה לשבת במחשבה, שצריך לחבר את כל מעשינו בששת ימי החול, לשבת. חז"ל אמרו, "מי שטרח בערב שבת - יאכל בשבת. מי שלא טרח בערב שבת - מהיכן יאכל בשבת" (מסכת ע"ז א'). צריך הכנה לשבת עוד מיום ראשון. לכן קוראים לימות השבוע, אחד בשבת, שני בשבת... מזכירים את השבת בשמות הימים. המודעות והמחשבה שלנו בכל מעשינו בימות החול צריכות להיות מחוברות לשבת.

השבת במדבר

במדבר, גם במשך כל השבוע עם ישראל היה במצב שמימי, לחם שיורד מן השמיים, באר שנוסעת אחריהם, ענני כבוד, גילוי השכינה ועיסוק רק בדברי קודש. בפרט כשעסקו בבניית המשכן, זה היה ממש מעשה בראשית, מעשה מרכבה. מתוך ששת הימים שכל הריכוז היה במרכז הקדושה של המשכן, נכנסו לקדושה של שבת - אין לשער איזה שבת זאת היתה!

אומר הרב שליט"א, יש כלל שכל דבר שהיה קיים בעולם, הוא קיים לעולמי עד, ותלוי במעשיהם של בני אדם וכוונתם, כך יכולתם להתקשר לאותו המקום. כמו מה שדברנו על ההתקשרות לאותו מקום רוחני שנקרא 'כל ישראל'. אם מישהו רוצה להתקשר למה שהיה במעמד הר סיני, הוא יכול להתקשר למעמד הר סיני. בכל שבת יש את אותו הניצוץ שהיה בשבת המיוחדת שהיתה בזמן עשיית המשכן, וניתן בכל שבת להתחבר לקדושת השבת ההיא.

הנשמה בשבת

יש שלושה דברים שקשורים זה בזה - קב"ה, אורייתא וישראל. יש חמש מדרגות לנשמה, אך לצורך ענייננו נדבר על השלוש הנמוכות יותר - נפש, רוח, נשמה. הרבי מרוז'ין אומר שהנשמה זה בבחינת הקב"ה - בגלל שהנשמה זה חלק אלוך ממעל, הנפש זה בבחינת האדם הישראלי, והרוח זה בבחינת התורה. הרוח של התורה מקשרת בין הנשמה לנפש, בין הקב"ה לישראל. אומר הרב שליט"א, מי שרוצה להתחבר לבורא עולם חייב לעשות זאת באמצעות החוליה המקשרת - דרך התורה הקדושה. זה לא מספיק, כמו שחושבים רבים בדור, רק הבורא ואני. זה כמו שולחן עם שתי רגליים. חייבת להיות רגל שלישית - החוליה המקשרת - התורה.

בשבת זוהי ההתגלות השלמה של הנשמה - זה נקרא נשמה יתירה. בימות החול יש לנו רק חלק קטן של הנשמה. בשבת זאת תוספת שהיא העיקר של הנשמה. אבל אפשר להנות מהנשמה גם בימות החול כאשר מחברים אותה לנשמת השבת. מה שאמרנו קודם, המודעות שלנו בימות החול צריכה להיות מודעות של הכנה לשבת, של חיבור כל ענייני החול אל השבת.

פרשת ויקהל

כלים לאור

כל העיסוק שלנו בעבודה הרוחנית זה בהכנת כלים לנשמה הכללית של עם ישראל, כדי שנזכה למאור שלה. בבניית המשכן, בתרומה למשכן, מגלים את כל הנשמות. כל אחד הביא את תרומתו, את החלק המיוחד שלו.

עם ישראל אמנם היו נשמות גבוהות מאוד, אבל כשיצאו ממצרים היו עטופים בהרבה קליפות, עד כדי כך שאי אפשר היה להכיר בהבדל ביניהם לבין המצרים, "הללו עובדי עבודה זרה והללו עובדי עבודה זרה". כשיצאו ממצרים התחילו להתגלות הנשמות שלהם, אבל זה אורות בלי כלים. לא היה להם את הכלים המתאימים בשביל לקבל אורות כאלה גדולים. לכן, מסביר הרב שליט"א, מיד אחרי קבלת התורה, עשו את העגל. הערב רב אמרו, אין לכם כלים, בואו נעשה לכם כלים. יש מקצת הגיון במעשה העגל, לא שח"ו אנו מצדיקים את זה, אבל העניין דורש התבוננות.

הקב"ה ברא את העולם כדי להיטיב לנבראיו, לתת להם שפע גדול, שפע רוחני. יש כלל - "השפע שופע כשהוא משפיע". השפע נעצר כאשר האדם עוצר את זה לעצמו. נדמה לו שיש לו שפע... נהיה מיליונר... מולטי מיליונר... אבל, זה נעצר - אין בזה שום תענוג. אין בזה שפע. שפע זה לא נקרא שיש לי הרבה זהב. הגמרא קוראת לזה עכבר ששוכב על זהב, הולך לנוח על דינרים. זה אותו הדבר בשבילו כמו לשכב על אבנים. יש אנשים כאלה - יש להם הכל אבל הם לא נהנים משום דבר ואף אחד לא נהנה מהם. זה הכל רק דמיון.

הקב"ה רוצה שיהיה תענוג גדול, לכן צריך רצון לקבל את השפע, זה הכלי. אדם נהנה מאכילה כשיש לו כלי, כשיש לו תאבון. הוא אוכל לפי התאבון. הכלי של הקבלה זה הרצון לקבל. כפי שמסביר 'בעל הסולם' ב'הקדמה לספר הזוהר', כל התוכן של הבריאה, כל התוכן של הנברא שהוא יש מאין, זה הרצון לקבל שלו. על זה כל העבודה. הקב"ה ברא יגיעה בעולם, צריך לעבוד. עבודת השם זה איפה שיש יגיעה.

היגיעה העיקרית של האדם זה לא הזיעה שהוא מזיע, אלא זה ההליכה נגד הטבע שלו - הוא רוצה לקבל והוא צריך להפוך את זה להשפעה. הדבר קשה עוד יותר קשה כאשר הוא לא יכול לפרוש מקבלה. למשל, הכוהנים בבית המקדש היו אוכלים בשר, זה היה עיקר האכילה שלהם. הקורבנות היו הבשר הכי משובח. העבודה של הכוהנים היתה לא להנות מזה, אלא לאכול את זה בגלל שזה מצוה וזה עושה נחת רוח ליוצרנו.

אורות בלי כלים

מסביר הרב שליט"א, בחטא העגל הערב רב אמרו, יש לכם אורות בלי כלים. יצאתם ממצרים, פתאום הקב"ה נתן לכם אור גדול ואתם לא מוכנים. לא עברתם שום הכשרה לכך. לכן כשאתם שומעים את 'אנכי השם אלוקיך' במעמד הר סיני, הנשמה שלכם יוצאת. אין לכם כלים להחזיק את הנשמה. הכלים זה הגשמיות, מה שיותר גשמי זה כלי יותר גדול לקבל שפע רוחני. אתם תעבדו את העגל, תהיה לכם יגיעה. עבודה זרה גם נקראת עמל. יהיה לכם יצרים גדולים, אגואיזם גדול ואחרי כן תתגברו על זה ויהיה לכם כלים לעבודת השם.

אבל הכלל הוא שלא האדם מחליט מה טוב ומה לא טוב בשבילו. חז"ל אמרו על הפסוק, "אָדָם וּבְהֵמָה תוֹשִׁיעַ ה' (תהילים ל"ו ז')", אלו אנשים שהם מלאים בדעת כבני אדם ושמים את עצמם כבהמה לעבודת השם. האדם החכם, מבין ויש לו דעה, אבל כשהוא בא לעבוד את השם, הוא עוזב את הכל בצד, הוא עושה את עצמו כמו בהמה ואומר אני הולך בצמוד לציווי השם. אני לא עושה מה שאני רוצה לעשות, מה שהשכל שלי מבין - לא אני הוא העושה, הקב"ה עושה את הכל, ואני כמו בהמה שמובילים אותי. צריך ללמוד איך לעבוד נכון.

ישנה תופעה לא פשוטה בדור שלנו. אנשים רוצים רק אורות, בלי כלים. זה בדיוק מה שבלעם הרשע רצה. הוא אמר "תַּמַּת בְּפִשֵׁי מוֹת יִשְׂרָאֵל, וַתְּהִי אֶמְרֹתֵי כְּמֹהוּ" (במדבר כ"ג י'). מצד אחד, הוא רצה להמשיך את עולם התאוות השפל שלו, להיות עם האתון, לעבוד עבודה זרה, כשפים וקללות, ומצד שני הוא רצה עולם הבא כמו של ישראל. הוא רצה להמשיך להנות מהכלים הפגומים של עולם הטומאה

פרשת ויקהל

ולזכות בעבורם באורות הגדולים של הקדושה. זה פשוט לא עובד! זאת החוקיות של הבריאה. אם אני רוצה להמשיך לקבל את האור, המילוי, השמחה, אני מחויב לפעול בהתאם לחוקים ולהכין את הכלים המתאימים לכך.

תלמידו של הבעש"ט

ידוע הסיפור על רבי דוד ממיקלב, תלמיד מסור של הבעל שם טוב. הבעש"ט היה זקוק ליין להבדלה. התלמיד רצה שזה יהיה יין משובח. הם היו ברוסיה ובהונגריה היה יין שכזה. הוא טרח ונסע למקום שבו בוצרים את הענבים המשובחים. הוא פיקח על כל שלב, לא עצם עין. סגר את זה הרמטית ונסע בחזרה. כשהגיע, נכנס בשמחה אל הבעש"ט והודיע שהביא לו יין כשר ומהודר. הבעש"ט יצא איתו לקבל את פני ה"אורח". בדיוק עבר שם גוי אחד, מהמפקחים של הממשלה המקומית ושאל מה יש להם פה. הוא רצה לבדוק, הכניס את היד, הרים את היין... ויותר אי-אפשר היה לשתות את היין (הלכה - אם גוי נוגע ביין לא מבושל היין הופך ליין נסך ואסור בשתייה).

התלמיד התחיל לבכות - כמה אני טרחתי, מה חטאתי? מה היה חסר שנגרם לי כזה מפח נפש? אמר לו הבעש"ט, אתה כל הזמן התפללת שהעבודה שלך תהיה עבודה, שהשמירה שלך תהיה שמירה ואתה שמרת... ואתה עשית... אני העושה, אני ואני. במקום להגיד בפשטות - הקב"ה תעשה שהיין הזה יהיה מהודר ולא יהיה שום פגם. צריך להבין שהכל רק מהקב"ה, הוא עושה הכל. אומר הרב שליט"א, אמנם צריך לעבוד עם השכל בחיים, לא להיות טיפש. אבל כשמגיעים עם החכמה למעשה, צריך לעבוד רק כי זה ציווי השם. הרבה חכמים נכשלו כי עבדו עם החכמה שלהם עד הסוף. אפילו בתפילה אנחנו אומרים 'השם שפתי תפתח'. אתה אפילו תפתח לי את השפתיים.

הטעות של הערב רב

זו היתה הטעות של הערב רב ואלו שהלכו אחריהם, לחשוב שהם יכולים לעשות כלים. עם ישראל אמרו 'נעשה ונשמע'. הקב"ה אמר 'ויקחו לי תרומה'. לי תרומה, הכל לי, אז תקבלו את הכלים הנכונים. הכלים האמיתיים הם כלים של השפעה, כלים של אדם העסוק בנתינה לזולת, כשהנתינה הגבוהה ביותר היא עשיית נחת רוח לבורא, עשייה לשמה, לשם שמים. בפרשה הזאת מקבלים את הכלים איך לעבוד את השם. יש אורות גדולים שקיבלו ביציאת מצרים, יש אורות גדולים שקיבלו במעמד הר סיני, עכשיו צריך לעשות כלים בכדי לקבל את האורות האלה.

זה כניסת הנשמות של כלל ישראל, להשכין כל נשמה במקומה. הרי כל יהודי הוא משכן, 'ועשו לי מקדש; ושכנתי, בתוכם', בתוך כל אחד ואחד. צריך כל אחד להיות מוכן, אבל אין כח ביד אדם אחד לעשות את המלאכה, רק אם הוא כולל את עצמו בתוך כלל ישראל. לכן המלאכה של עשיית הכלים זה שכל אחד מביא את החלק שלו וזה מצטרף לעשיית המשכן. כך גם היום, כל אחד צריך לבדוק איפה התרומה שלו, מה הוא עושה למען כלל ישראל. איך הוא מחבר את החלק שלו לשלם. כיצד הוא מכין את הכלי שלו להשראת הנשמה.

דעת ובלבול הדעת

לפני סיום, יש לנו עוד חשבון קטן עם הערב רב. כתוב "ויקהל משה, את-כל-עדת בני ישראל". 'עדת' זה אותיות 'דעת'. ידוע שעיקר ענין הגלות, עיקר המצב של החטא, הוא הסתלקות הדעת. כמו שכתוב "גלה עמי, מבלי-דעת" (ישעיהו ה' י"ג) וסוד הגאולה הוא "מלאה הארץ, דעה את-ה', כמים, לים מכסים" (ישעיהו י"א ט'), בסוד התפשטות הדעת.

כתוב בתהילים על חטא העגל, "ימירו את-כבודם; בתבנית שור, אכל עשב" (תהילים ק"ו כ'), לרמז שבחטא עם ישראל נפלו לגמרי ממידת הדעת ונהיו כעגל וכשור אוכל עשב. לכן משה רבנו אומר, "את-כל-עדת בני ישראל", להורות שבמעשה ההתקלות הוא משיב להם את הדעת שאבדה מהם. כבר אמרנו בפרשות הקודמות שמשה רבנו הוא בבחינת דעת ולכן הוא זה שיכול לעשות את זה.

פרשת ויקהל

כתוב על כל מי שעסק בעבודת המשכן שהשם מילא אותו ב"רוח אלקים, בְּחֶכְמָה וּבְתַבּוּנָה וּבְדַעַת". המשכן הוא המקור להשפעת הדעת לכלל ישראל, שם המקור לשפע של הכל. לכן גם המשכן הוא העדות לכך שנתכפר חטא העגל.

אבל מי גרם לאובדן הדעת הקשה הזה? הערב רב. כתוב אצל האר"י הקדוש בענין בלק ובלעם, שב' האותיות הראשונות של בלק ובלעם הן בלבל. זאת אומרת שקליפת בלק ובלעם היא שהכניסה את בלבול הדעת בישראל. אומר ה'נתיבות שלום', "מקור הקדושה הוא בהירות הדעת ומקור הטומאה הוא בלבול הדעת" (נ"ש פרשת ויקהל).

לכן גם החזרה פעמיים על כל פרטי עשיית המשכן. בפעם הראשונה, בתרומה למשכן כתוב, "דַּבֵּר אֶל-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, וַיְקַחוּ-לִי תְרוּמָה: מֵאֵת כָּל-אִישׁ אֲשֶׁר יִדְבְּנוּ לְבוֹ, תִּקְחוּ אֶת-תְּרוּמַתִּי". 'מאת כל איש', גם בני ישראל וגם הערב רב שנלווה אליהם. ואילו בפעם השניה כתוב, "וַיִּקְהַל מֹשֶׁה, אֶת-כָּל-עַדְת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל... קָחוּ מֵאֲתָכֶם תְּרוּמָה", רק בני ישראל יתנו תרומה עכשיו. אחרי מעשה העגל, מי שנותן את התרומה למשכן זה רק עדת בני ישראל, ללא הערב רב.

אנו לומדים שצריך לבדוק את מעשנו ולראות האם נעשו בדעת נקיה, ללא המעורבות של קליפת הערב רב שבתוכנו. כל אחד מאתנו חייב לזכר את דעתו מהשפעות חיצוניות ולראות שכל מעשיו יהיו נקיים ולשם שמים. כך אפשר להקים את המשכן ולהקהיל את כל הכוחות הטובים ששוכנים בתוכנו.

הפרשה מוקדשת לרפואת גבריאל יהונתן בן איבון, ניר בן צילה, דנה בת רותי, איילין שילה בת מרגרט, יהודית בת זושי, ענת בת זושי בתוך שאר חולי עמו ישראל

השעור מוקדש לעילוי נשמת גילה בת רחל ז"ל ת.נ.צ.ב.ה

"מודעת" - מרכז רוחני לקבלה

רח' אחווה 24, תל אביב

03-5100587